

Paulina Czyżewicz

p.czyzewicz@uw.edu.pl

Ewa Kobierska-Maciuszko

e.maciuszko@uw.edu.pl

Mirosław Maciej Malinowski

m.m.malinowski@uw.edu.pl

Iwona Ruść

i.rusc@uw.edu.pl

Centrum NUKAT

NUKAT – model współpracy, który działa, jak nie wiem co!

Streszczenie: Narodowy Uniwersalny Katalog NUKAT gości na łamach „Biuletynu EBIB” dość regularnie, tylko w ostatnich latach sześć razy, zarówno w tekstach opisujących model samego katalogu centralnego, jak i jako ilustracja szerszych zjawisk i trendów we współczesnym bibliotekarstwie i informacji naukowej, wreszcie jako przywoływane przy innych tematach, podstawowe narzędzie w warsztacie polskiego bibliotekarza akademickiego¹. Tym razem, wpisując się w temat główny bieżącego numeru „Biuletynu EBIB”, przedstawiamy katalog NUKAT pod kątem codziennych, rutynowych procesów bibliotecznych prowadzonych w Centrum NUKAT BUW. Są ich dziesiątki, a wszystkie możliwe do zrealizowania dzięki fundamentalnemu założeniu: partnerskiej i równoważnej współpracy bibliotek naukowych i akademickich (obecnie 175), a w nich katalogujących bibliotekarzy (obecnie 1512), wspierających ich informatyków oraz administratorów bazy centralnej NUKAT.

Słowa kluczowe: NUKAT, katalogi centralne, współpraca bibliotek, współkatalogowanie, MARC21, CKHW

Idee pierwsze

W dokumentach inicjujących powstanie projektu, z którego później narodził się NUKAT, zdefiniowano następujące cele:

1. *Aktualizacje formatów (tzn. postaci zapisu danych w systemach komputerowych) według przyjętego w Polsce standardu USMARC dla różnych rodzajów dokumentów.*
2. *Zapewnienie powstającym katalogowym bazom danych spójności poprzez kontrolę, redakcję i zatwierdzanie haseł wzorcowych.*

¹ Archiwum „Biuletynu EBIB” tylko z lat 2014–2020 przynosi następujące wyniki : 1) DRABEK, A. Tytuł czasopisma i jego funkcja we współczesnym obiegu nauki. *Biuletyn EBIB* [online]. 2014, nr 149. [Dostęp 18.12.2020]. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/372>; 2) ROWIŃSKA, M. NUKAT. Z zasady trzymamy się zasad. *Biuletyn EBIB* [online]. 2015, nr 160. [Dostęp 18.12.2020]. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/257>; 3) SANETRA, K. NUKAT – koncentrator metadanych dla użytkownika i bibliotekarza. *Biuletyn EBIB* [online]. 2017, nr 174. [Dostęp 18.12.2020]. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/120>; 4) STAROSTA, B. WorldCat jako efekt ponad 45-letniej współpracy bibliotek. *Biuletyn EBIB* [online]. 2017, nr 174. [Dostęp 18.12.2020]. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/119>; 5) SANETRA, K. Standardowe dane bibliograficzne w hybrydowych katalogach. *Biuletyn EBIB* [online]. 2018, nr 179. [Dostęp 18.12.2020]. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/73>; 6) HOLLENDER, H., ZIELIŃSKA, A., REK, M. Oświadczenie Biblioteki Uczelni Łazarskiego w sprawie projektu OMNIS. *Biuletyn EBIB* [online]. 2018, nr 179. [Dostęp 18.12.2020]. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/59>.

3. *Opiekę nad językiem haseł przedmiotowych kontrolowanym kartoteką haseł wzorcowych KA-BA poprzez rozwijanie i uwspółcześnianie jego słownictwa.*
4. *Utrzymywanie zautomatyzowanych kartotek haseł wzorcowych formalnych i przedmiotowych na odrębnym serwerze.*
5. *Zapewnienie wszystkim bibliotekom spełniającym niezbędne wymogi merytoryczne i techniczne możliwości zasilania kartotek i korzystania z ich zasobów².*

Był rok 1996 i nie było jeszcze mowy o katalogu centralnym NUKAT, a tylko o Centrum Formatów i Kartotek Haseł Wzorcowych, które miało być utworzone w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie jako jej nowa jednostka organizacyjna o zadaniach ogólnokrajowych. Zadania te określono jako koordynację prac toczących się równolegle w kilku bibliotekach akademickich³ nad budową centralnej kartoteki haseł wzorcowych (CKHW), której zaistnienie było, w sensie metodycznym, warunkiem niezbędnym rozpoczęcia procesu współkatalogowania w bazie centralnej. Po pięciu latach nasycania bazy hasłami wzorcowymi, w 2001 r. CKHW stała się podstawą tworzenia katalogu NUKAT, a Centrum Formatów i KHW przekształciło się w Centrum NUKAT działające do dnia dzisiejszego.

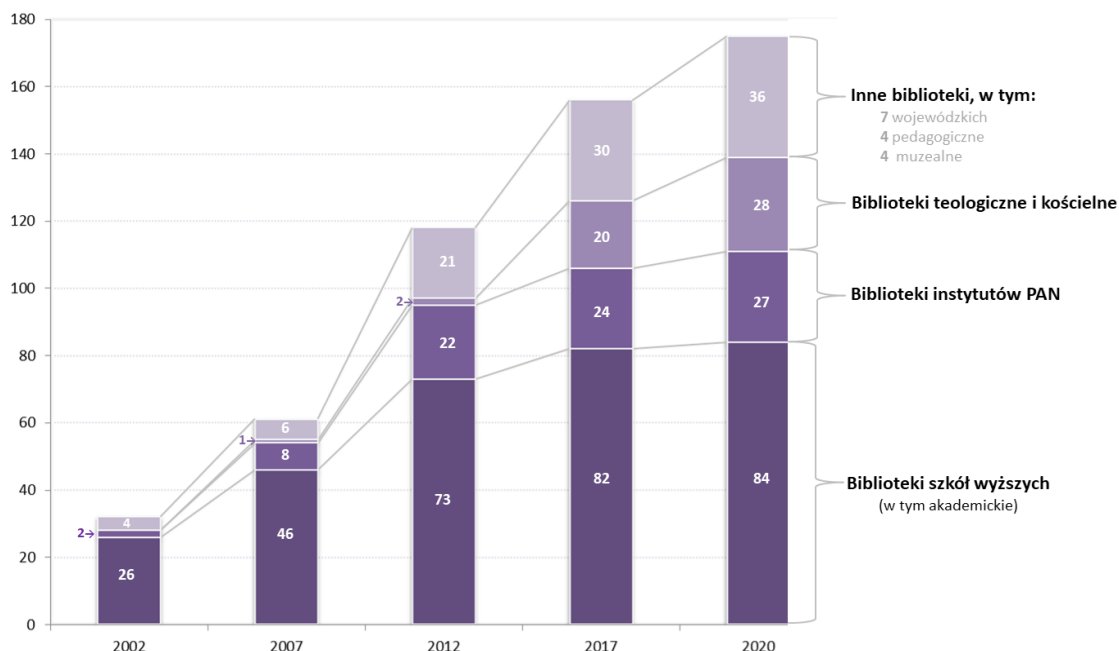
Cele główne projektu NUKAT dwie dekady później pozostają spójne z pierwotnymi założeniami, choć zmieniały się narzędzia i metody pracy. Podobnie jak dwadzieścia lat temu, priorytetem jest optymalizacja procesu katalogowania zbiorów w bibliotekach akademickich i naukowych, uzyskane w jej efekcie oszczędności czasu i pracy przemnożone przez 1512 katalogerów. NUKAT pozostaje zatem przede wszystkim narzędziem pracy bibliotekarzy, choć, w miarę upływu lat, dość mocno przesunęliśmy akcenty w stronę tzw. użytkownika końcowego, czyli czytelników naszych bibliotek, dając im jeden punkt dostępu do centralnej informacji o zbiorach polskich bibliotek naukowych i akademickich oraz lokalizacji egzemplarzy. Tym samym rozszerzyliśmy zasięg informacji bibliotecznej o nowe grupy użytkowników, dla których zbiory części naszych bibliotek pozostałyby zupełnie nieznane, gdyby nie NUKAT. Podobnie rozwinęliśmy zakres transferu polskich metadanych bibliograficznych do globalnych systemów informacji bibliotecznej⁴, promując dorobek polskiej nauki, literatury, kultury.

² Pismo dyr. BUW H. Hollendra do Rektora UW z lutego 1996 r. powołujące się na uchwałę KRASP z dn. 27 I 1996 r. o tworzeniu dla automatyzujących się bibliotek polskich warunków umożliwiających wymianę danych w celu modernizacji warsztatu informacyjnego w nauce i szkolnictwie zgodnie z bieżącymi tendencjami światowymi, a także w celu uniknięcia dublowania czynności w pracy bibliotekarzy oraz poprawy jakości informacji kierowanej do użytkowników bibliotek. Archiwum BUW, sygn. 5/4, 12/25.

³ Oprócz Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie były to: Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego.

⁴ Od 2005 r. obowiązuje nas umowa z OCLC o przekazywaniu opisów publikacji z bazy NUKAT do największego światowego katalogu centralnego WorldCat. Dane są przekazywane (także aktualizacje) z miesięczną regularnością i obecnie w zasobach WorldCat zbiory NUKAT stanowią ok. 1%. Za: OCLC Annual Report 2019–2020. W: *WorldCat* [online]. [Dostęp 20.11.2020]. Dostępny w: <https://www.oclc.org/en/annual-report/2020/home.html#yearinreview>.

Z celami tymi najwyraźniej utożsamiają się nasi partnerzy – biblioteki naukowe i akademickie, których liczba od lat powiększa się systematycznie (wykres 1).

Wykr. 1. Biblioteki współtworzące katalog NUKAT

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych umieszczonych na stronie

<https://centrum.nukat.edu.pl/pl/statystyki>.

Choć wszyscy widzimy sens i pożytki płynące ze wspólnej pracy, choć wszystkie biblioteki mają takie same obowiązki i prawa w ramach projektu NUKAT, to już wkład ich pracy jest zróżnicowany. Biblioteki wielkich uniwersytetów nie tylko dysponują najliczniejszą i najlepiej wykształconą kadrami bibliotekarską, ale też prowadzą bogatą i efektywną politykę gromadzenia zbiorów polskich i zagranicznych; siłą rzeczy ponoszą największy ciężar współtworzenia naszych obu baz. Z kolei mniejsze biblioteki naukowe wprowadzają do NUKAT unikatowe zbiory specjalistycznej literatury naukowej lub kolekcje regionalne, a jedne i drugie byłyby praktycznie niedostępne, gdyby nie centralna informacja z poziomu katalogu NUKAT.

Dzień dzisiejszy

Co sprawia, że NUKAT mimo wielu trudności: niestabilności finansowania, problemów kadrowych, a także wyzwań merytorycznych i technicznych (długofalowa akcja wprowadzania nowych standardów katalogowania – ostatnio standardu RDA, wielokrotna zmiana parametrów systemów używanych przez biblioteki partnerskie itp.) – trwa już na rodzimym polu bibliotekarskim blisko dwadzieścia lat? Jak zapanować nad 175 bibliotekami współpracującymi z liczbą 1,5 tys. bibliotekarzy? Nie ma związków idealnych, jednak wypracowane latami procedury i dobre praktyki, organizacja pracy, otwarcie na potrzeby bibliotek, a przede wszystkim współpraca bibliotekarzy i informatyków sprawiają, że możliwe jest utrzymywanie i rozwijanie katalogu centralnego. Wydaje się, że środowisko bibliotek naukowych i akademickich respektuje kilka prawd podstawowych:

1. Katalog NUKAT tworzony jest zgodnie z międzynarodowymi standardami katalogowania.
2. Wspólnie tworzona Centralna Kartoteka Haseł Wzorcowych jest gwarancją spójności danych w katalogu.
3. Narzędzia informatyczne umożliwiają jak najlepszą kontrolę rekordów, eliminację dubletów i dbanie o poprawność danych w katalogu.
4. Szkolenia dla bibliotek zaczynających współpracę lub zmieniających tryb współpracy z biernej na czynną są obowiązkowe dla wszystkich adeptów sztuki katalogerskiej w naszych bibliotekach, czego dodatkowym efektem jest podniesienie i wyrównanie poziomu kompetencji w gronie bibliotekarzy-katalogerów z bibliotek naukowych i akademickich.

Od zawsze lansowaliśmy tezę, że budowanie katalogu centralnego to przede wszystkim biblioteki współpracujące i to dzięki nim zawiera on w tej chwili (listopad 2020 r.) 4 587 136 rekordów bibliograficznych i 6 938 227 rekordów kartoteki haseł wzorcowych. Jeszcze szybciej od liczby rekordów bibliograficznych i khw rośnie liczba rekordów skopiowanych z NUKAT do poszczególnych bibliotek: 18 685 569 (stan z dn. 18 listopada 2020 r.). Informacja o lokalizacji egzemplarzy staje się w ten sposób częścią globalnej informacji, a zgodność baz lokalnych z bazą NUKAT jest sprawdzana w corocznym porównaniu baz (porównanie dotyczy rekordów bibliograficznych i khw).

Pracujemy z przekonaniem, że nasza współpraca to same korzyści zarówno dla NUKAT, jak i dla bibliotek współpracujących, jednak szara codzienność przynosi trochę trudności, czasem nieporozumień i wątpliwości. Przestrzeganie szczegółowych procedur, dialog administratorów katalogu NUKAT z katalogerami poszczególnych bibliotek pozwalają te trudności pokonać (nie zawsze jest łatwo, ale jak wiadomo w każdym związku trzeba iść czasem na kompromis).

Skoro te procedury sprawdzają się od tylu lat, warto przyjrzeć im się bliżej.

Blaski i cienie współpracy: kataloger w bibliotece – administrator NUKAT

Współpracę na linii kataloger – administrator można przedstawić na podstawie tworzenia kartoteki haseł wzorcowych (punktów dostępu – dalej khw), niezbędnej przy tworzeniu opisów bibliograficznych. Khw składa się z dwóch rodzajów haseł – haseł formalnych i haseł przedmiotowych. Hasła formalne są to hasła typu autor/tytuł, tytuł ujednolicony, tytuł serii wydawniczej, hasła dla instytucji i imprez oraz haseł osobowych. Natomiast hasła przedmiotowe to tzw. hasła wzorcowe i hasła przedmiotowe rozwinięte (hpr), tworzące język haseł przedmiotowych (jhp) KABA.

Obecnie (listopad 2020 r.) mamy z jednej strony ponad 1,5 tys. katalogerów mających uprawnienia do wprowadzania haseł khw do NUKAT oraz grupę 12 administratorów zatwierdzających te hasła. Każda z tych osób ma inne doświadczenie, wykształcenie, inaczej widzi potrzeby instytucji i swoich czytelników czy wreszcie w sposób mniej lub bardziej zaangażowany podchodzi do swojej pracy.

Przez lata przy wprowadzaniu rekordów khw wypracowano procedury, które z jednej strony mają zapewnić szybkie wprowadzanie haseł do kartoteki (co umożliwia szybkie opracowanie rekordów bibliograficznych i wprowadzenie ich do katalogu), z drugiej strony mają gwarantować ich wysoką jakość i jednolitą strukturę – w sytuacji wprowadzenia pól RDA stało się to jeszcze bardziej istotne.

Obok współpracy kataloger – administrator dochodzą jeszcze procedury systemowe, umożliwiające automatyczne wychwytywanie błędów formalnych na każdym etapie tworzenia i zatwierdzania rekordów khw. W praktyce działa to w ten sposób, że to system wychwytyuje błędy bez udziału administratora i nakłada na katalogera obowiązek ich poprawienia – co nie zmienia faktu, że często to administrator musi na prośbę katalogera zdefiniować błąd i opisać go katalogerowi albo – aby nie przedłużać procesu zatwierdzania rekordu – samemu poprawić błąd i przesłać rekord w pożądanym statusie. Status rekordu to istotny element opracowywania i zatwierdzania rekordów khw – finałem jest rekord w bazie khw – bez statusu.

Spróbujmy więc prześledzić proces tworzenia i zatwierdzania rekordów khw w ciągu kataloger – system – administrator – baza.

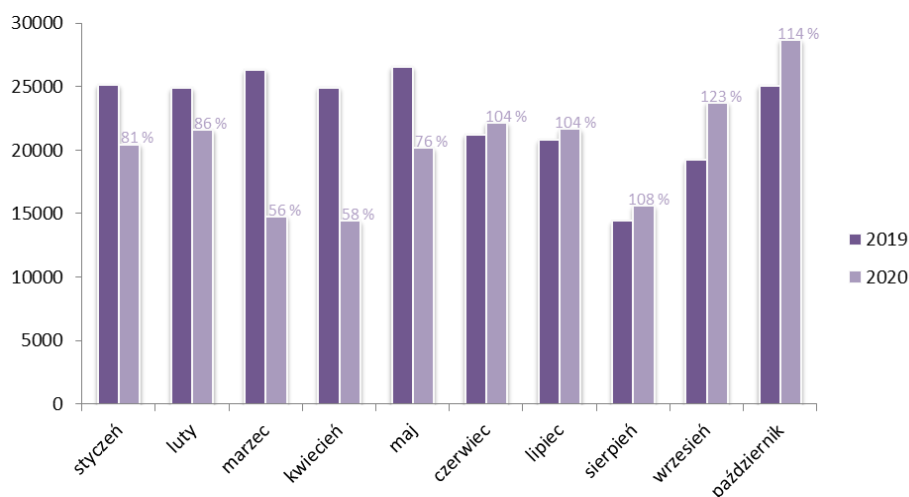
Idealna sekwencja zakłada opracowanie rekordu przez katalogera i po ustawieniu w statusie Nowy1 przesłanie go do bufora, gdzie po nocnym przetworzeniu i przejściu rekordu w status Nowy2 trafia on do administratora, który po sprawdzeniu pod względem formalnym i merytorycznym zatwierdza rekord – nadaje mu numer kontrolny i status Nocn. Po kolejnym nocnym przetworzeniu bufora rekord, już bez statusu, z własnym numerem kontrolnym trafia do bazy, stając się rekordem bazowym. Cały proces trwa ok. 48 godzin – i dla większości rekordów tak to właśnie wygląda. Ale nie dla wszystkich.

Przede wszystkim opracowanie rekordu hasła formalnego nie zawsze udaje się zakończyć w ciągu jednego dnia – poziom skomplikowania merytorycznego przy opracowywaniu np. haseł korporacyjnych jest czasem na tyle duży, że wymaga wielogodzinnych poszukiwań informacji i niezwykle starannego opracowania hasła. Jeśli uda się to zrobić poprawnie od strony formalnej i rekord trafia do administratora, dochodzi do subiektywnej merytorycznej oceny rekordu. A ponieważ w przypadku haseł korporacyjnych najczęściej nie da się ustalić ich formy skończonej – dochodzi nierzadko do konfrontacji kataloger – administrator, gdzie każda ze stron ma swoje argumenty na rzecz takiej, a nie innej formy hasła. Chcielibyśmy wierzyć, że efekt końcowy to kompromis z obu stron, ale praktyka pokazuje, że katalogerzy często czują się zmuszeni – bez satysfakcji – do przyjęcia rozwiązań proponowanych przez administratora.

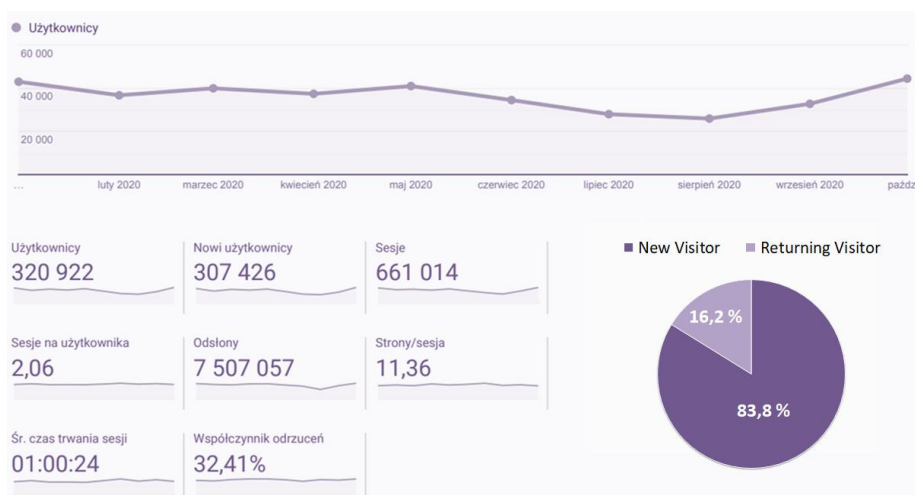
Rozumiejąc nierzadką frustrację katalogerów, powinniśmy jednak pamiętać, że w przypadku administratorów mamy do czynienia z osobami najczęściej o bardzo dużym doświadczeniu – ponad dwudziestoletnia praktyka wypracowała w stabilnym (według niektórych – zbyt stabilnym) zespole administratorów swego rodzaju specjalizację w konkretnych rodzajach haseł. Z ponad 1,5 tys. współpracujących z NUKAT katalogerów większość opracowuje hasła okazjonalnie, natomiast liczba haseł zatwierdzanych przez 12 administratorów to tysiące rocznie – stąd większe doświadczenie, rutyna w dobrym tego słowa znaczeniu, szersze spojrzenie na bazę, zrozumienie konieczności znalezienia rozwiązań, które w sytuacjach niestandardowych pozwolą zachować spójność bazy i zasad tworzenia haseł. Nie zmienia to faktu, że administratorzy nierzadko „łapani” są na błędach i niekonsekwencjach, nie tylko w obrębie zespołu administratorów, ale także osobistych. Dobrze jeśli efektem są lepsze metody opracowywania rekordów, gorzej jeśli dochodzi do osobistych potyczek kataloger vs administrator z angażowaniem czynników nadrzędnych, bo i takie sytuacje się zdarzają. Ale czy ludzkie emocje nie są najlepszym dowodem na witalność katalogu NUKAT?

NUKAT a pandemia

Od połowy marca 2020 r. w Centrum NUKAT BUW pracowaliśmy wyłącznie zdalnie, od lipca w systemie hybrydowym, podobnie jak nasza macierzysta biblioteka (BUW) i wiele bibliotek współpracujących. W listopadzie ponownie zwiększono ograniczenia. Przez cały ten czas obawialiśmy się zarówno spadku wpływu danych do NUKAT, jak i mniejszego ich wykorzystania przez użytkowników – czytelników naszych bibliotek, odciętych od swoich warsztatów pracy. Jednak obawy te okazały się mocno przesadzone. Zarówno wpływ danych do bazy rekordów bibliograficznych w porównaniu z analogicznym okresem roku 2019 (56% w marcu i aż 114% w październiku), jak i stopień ich wykorzystania (na poziomie porównywalnym do analogicznego okresu w roku 2019) wskazują na fakt, że biblioteki naukowe pracują, a ich użytkownicy poszukują informacji bibliotecznej. Stan ten obrazują poniższe dwa wykresy.

Wykr. 2. Wpływ nowych rekordów bibliograficznych do NUKAT-u
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych umieszczonych na stronie <https://centrum.nukat.edu.pl/pl/statystyki>.

Wykr. 3. Wykorzystanie katalogu NUKAT przez użytkowników zewnętrznych (od stycznia do października 2020 r.)
 Źródło: Google Analytics – dane z dnia 19.11.2020 r.

Co dalej?

Przez 18 lat zbudowaliśmy solidne fundamenty współpracy bieżącej, skupionej przede wszystkim na redukcji kosztów katalogowania i budowaniu centralnej informacji o zbiorach bibliotek współtworzących nasz katalog. W tym duchu nadal zamierzamy iść, koordynując prace nad aktualizacjami formatów, wprowadzając opisy dla nowych typów materiałów gromadzonych przez biblioteki (takich jak np. slajdy, przezrocza czy gry edukacyjne) oraz podejmując dalsze próby współpracy z bibliotekami naukowymi, których zbiorów nadal nie widać w naszym katalogu (kilku naprawdę nam żal!). Dodatkowo, w związku z rozwojem automatycznych procesów kontrolnych, chcielibyśmy (w celu przyspieszenia procesu katalogowania) kontynuować prace nad dalszą automatyzacją wybranych zadań, z jednoczesnym zagwarantowaniem najwyższej jakości danych. Ale nie tylko... Uważamy bowiem, że fundamenty, jakie stworzyliśmy, mogą posłużyć stworzeniu efektywnej nadbudowy, zacieśniającej i usprawniającej współpracę bibliotek, a także lepiej odpowiadającej potrzebom coraz bardziej wymagających i zróżnicowanych użytkowników końcowych. Dlatego chcielibyśmy wrócić do pomysłu utworzenia centralnego systemu wypożyczeń międzybibliotecznych pod auspicjami NUKAT, który pomógłby w lepszym eksponowaniu roli katalogu centralnego, a także znacząco wpłynąłby na budowane strategie bibliotek. Jak bowiem zauważyliśmy – na przykładzie norweskiego katalogu centralnego BIBSYS (który odwiedziliśmy w ramach programu Erasmus) – w pełni zautomatyzowane wypożyczenia międzybiblioteczne to nie tylko udogodnienie dla studentów i naukowców, ale również możliwość prowadzenia racjonalnej polityki gromadzenia zbiorów. Dzięki sprawnej organizacji wypożyczeń międzybibliotecznych biblioteki norweskie bardzo uważnie gromadzą zbiory, dbając m.in. o to, by nie było za wiele egzemplarzy tej samej pozycji.

Baza katalogu centralnego może okazać się również dobrą podstawą do zasilania baz danych związanych z nauką (np. POL-on) oraz do budowania szerokiego, ogólnokrajowego systemu informacji o różnego rodzaju zbiorach – nie tylko bibliotecznych, ale też muzealnych i archiwalnych. Nieoceaniona może być też jej rola w porządkowaniu zasobów bibliotek cyfrowych powstających w naszym kraju. Jednak zanim do tego dojdzie, musimy się zmierzyć z aktualnymi wyzwaniami, jakie przed nami stoją. Oprócz dorocznej „bitwy” o dofinansowanie z MNiSW stoimy obecnie, tak jak zapewne wiele innych instytucji, przed trudnymi decyzjami: wybór nowego systemu, który spełniałby wymogi prowadzenia katalogu centralnego, organizacja pracy zdalnej w dobie pandemii czy też usprawnianie procedur zatwierdzania rekordów przy wzroście liczby współpracujących bibliotek i zmniejszeniu liczebności kadr w Centrum NUKAT. Mimo to wciąż pozostajemy otwarci na wyzwania związane z aktualnymi trendami środowiska informatycznego (takimi jak nowe systemy oparte na pracy w chmurze obliczeniowej – *cloud computing*), na zmiany paradygmatu katalogowania wynikające z informatycznego podejścia do opisu, na próby dopasowania dotychczasowych zasad do wymagań współczesnych odbiorców informacji, a także na nową terminologię i rozumienie niektórych zagadnień, gdzie na pierwszy plan wysuwają się punkty dostępu jako podstawowe elementy opisu i następuje granulacja, czyli rozdrobnienie danych. Wszystkie te kierunki zachodzących zmian wyznaczają trzy główne inicjatywy w sferze katalogowania: Resource Description and Access (RDA), Bibliographic Framework (BIBFRAME) i IFLA Library Reference Model (IFLA-LRM), których przyjęcie wiąże się z istotnymi zmianami sposobu pracy katalogerów i specjalistów ds. metadanych oraz zasad rejestracji, przechowywania i pozyskiwania danych bibliograficznych.

Do nowych wyzwań zaliczyć należy również ideę danych powiązanych (Linked Open Data), według której właśnie taki model danych jest najlepszym sposobem na ich efektywną eksplorację (data mining), oraz narzędzia sieci 2.0, których implementacja na stronę katalogu centralnego przysłużyłaby się użytkownikom końcowym (np. e-półki z możliwością dodawania własnych znaczników). Pojawia się jednak pytanie: czy w ogóle powinniśmy podejmować jakiegokolwiek wyzwania w sytuacji niepewności finansowania? Wydaje się, że za bardzo nie mamy wyboru! Gdyż tylko przy odpowiedniej dbałości o jakość fundamentów, której będą towarzyszyć racjonalnie rozwijane usługi i projekty, polskie biblioteki będą miały szansę na umocnienie swojej pozycji w społeczeństwie wiedzy XXI wieku. Dlatego już zaczęliśmy stopniowe wdrażanie zasad RDA do naszych rekordów i zamierzamy iść dalej. Oczywiście pod warunkiem, że dostaniemy dofinansowanie oraz... partnerskie wsparcie ze strony współpracujących bibliotek. Wszystkie przedstawione powyżej rozwinięcia podstawowej działalności wymagają bowiem nie tylko inwestycji w postaci środków finansowych, ale przede wszystkim wkładu pracy bibliotek oraz ich zapału i twórczych pomysłów. Najistotniejszym czynnikiem warunkującym powodzenie takich działań jest współpraca, która odpowiednio zaprojektowana i zorganizowana z reguły skutkuje znacznym zwiększeniem odnoszonych korzyści przy zmniejszonym zaangażowaniu. A zatem zapraszamy wszystkie współpracujące z nami instytucje do jeszcze ściślejszej współpracy, gdyż – parafrazując znane powiedzenie – nic dla Was bez Was!

Bibliografia:

1. Pismo dyr. BUW H. Hollendra do Rektora UW z lutego 1996 r. powołujące się na uchwałę KRASP z dn. 27 I 1996 r. o *tworzeniu dla automatyzujących się bibliotek polskich warunków umożliwiających wymianę danych w celu modernizacji warsztatu informacyjnego w nauce i szkolnictwie zgodnie z bieżącymi tendencjami światowymi, a także w celu uniknięcia dublowania czynności w pracy bibliotekarzy oraz poprawy jakości informacji kierowanej do użytkowników bibliotek*. Archiwum BUW, sygn. 5/4, 12/25.
2. OCLC Annual Report 2019–2020. W: *WorldCat* [online]. [Dostęp 20.11.2020]. Dostępny w: <https://www.oclc.org/en/annual-report/2020/home.html#yearinreview>.